

Öğretmen konuşmacı notları

Ortaokulda Dijital Etik: Kaynak Göstermek ve Emeğe Saygı
6–8. sınıflar için yaklaşık 35 dakika. Bu notlar 14 slaytlık sunuma eşlik eder.

1 Dijital etik ve emeğe saygı

0–1 dakika. Ders, öğrencinin dijital üründeki kendi katkısı ile yararlandığı katkıyı açıkça ayırmasına odaklanır. Gerçek ödevleri kusur bulmak için ekrana getirmeyin. Kurgu örneklerle çalışın. Telefon, hesap açma veya herkese açık paylaşım gerekmiyor.

2 Ekranın arkasında bir emek var

1–3 dakika. Dijital etiği yalnız bağlantı yazma işi olarak anlatmayın. Dürüst sunum ve emeğin doğru kişiye bağlanması temel sorudur. Her örnekte emeğin kime ait olduğunun nasıl açıklandığına dönün.

3 Durum 1: başkasının paragrafı

3–5 dakika. Önce iki öğrenci yanıtı alın. “Adını yazınca her kullanım serbesttir” sonucuna gitmeyin. Arkadaşının çalışmasını kullanma konusunu öğretmenin ödev düzeni ve uygun izinle birlikte ele alın. Cezaya veya kişinin ahlakına puan vermeyin.

Sunumun devamı

4 Durum 1: katkıyı açıkça göstermek

5–7 dakika. Katkı örneği kurgudur. Öğrenciler kendi grup işlerine uyarlayabilir. Birinin adını eklemek izin, ödevin özgünlük koşulu veya gerekli alıntı biçimini tek başına karşılamaz. Öğretmenin istediği kaynak düzeni izlenir.

5 Kendi cümlele yazdığımda

7–10 dakika. Örnek, rehberin birebir alıntısı değildir. Rehberi notlardaki gerçek bağlantıyla açın veya adresi tahtada gösterin. Öğrenciden İngilizce bir metni çevirmesini istemeyin. Özetin hangi kaynağa dayandığını bulabilmesi üzerinde durun.

6 Durum 2: görselin altında yalnız Google yazıyor

10–12 dakika. Bu örnek kaynak bulma davranışıdır. Arama motorunun her görseli kendi ürettiği yanılgısını konuşun. Gerçek öğrenci ekranını istemeyin. Asıl kaynağı bulamama durumunun kabul edilebilir sonucu, görseli değiştirmek veya öğretmenden yardım istemektir.

Sunumun devamı

7 Kaynak bilgisi ve kullanım koşulu

12–14 dakika. CC rehberindeki bileşenleri yaşa uygun biçimde açıklayın. Bir kaynak satırının her kullanım için izin sağlamadığını açıkça söyleyin. Bu derste Türkiye telif istisnaları veya bütün lisanslar için genel hukuk hükmü verilmez.

8 CC BY 4.0 lisansı

14–16 dakika. Resmî Türkçe CC BY 4.0 açıklamasını önceden açın. Lisansın temsili bir örnek olduğunu vurgulayın. Kaynak gösterme ile her kullanım için tüm izinlerin sağlandığını karıştırmayın. Ayrıntılı hukuki tartışmayı bu dersin ana amacı yapmayın.

9 Durum 3: grup sunumunda isimler

16–19 dakika. Gruplarda görünmeyen emek üzerine konuşun. Düzenleyen öğrenciyi kötü kişi diye etiketlemeyin. Gerçek katkıyı açıklamak için nasıl bir düzeltme yapabileceğini sorun. Aynı işi birlikte yaptılar bu da açıkça yazılabilir.

Sunumun devamı

10 Kaydı birlikte düzeltmek

19–23 dakika. Üç dakika çift çalışması, bir dakika gönüllü yanıt için ayrılır. Hayalî bir yazar veya lisansla doldurulmuş kayıt istemeyin. Öğretmen gerçek rehber sayfasını gösterip kişi/kurum ve bağlantı alanını birlikte buldurabilir. İzin kontrolü yapılamayan başka görsel kullanılmaz.

11 Düzeltilmiş kayıta ne arıyoruz?

23–26 dakika. Kaynak örneğinin tam adresi 5. slaytta ve bu notların kaynaklar bölümünde bulunur. Öğrenciler adresi oradan kontrol eder. Bu basitleştirilmiş kayıt, belirli bir akademik kaynakça standardının yerine geçmez. Kullanım kararını gerekli koşullarla birlikte değerlendirin.

12 Yayımlamadan önce son kontrol

26–29 dakika. Öğrenci kendi notunda bir eksikliği seçsin. Telefon veya hesap gerekmeden kurgu örnek üzerinden yanıt verebilir. Gerçek ödevi yalnız öğrencinin tercih ettiği uygun görüşme ortamında inceleyin. Herkesin önünde hatalı ödev teşhir etmeyin.

Sunumun devamı

13 Emeęi nasıl göstereceęim?

29–35 dakika. İki dakika yazma, üç dakika örnekleri konuşma, bir dakika kapanış. Önce yanıtları alın, sonra örnek düşünceyi tartışın. Bu bir test puanı değildir. Öğrenci kaynak göstermenin nedenini kendi sözüyle açıklayabilmeli ve somut bir düzeltme seçebilmelidir.

14 Kaynaklar

Kaynakları ders öncesinde okuyun. Ankara yerel hedef duyurusu konunun dönemsel bağlamıdır. Öğrenciler bir sonraki ödevlerinde bir kaynak kaydını bu örneklerle karşılaştırabilir. Sonraki derste hangi bilgiyi bulabildiklerini ve hâlâ nerede yardıma ihtiyaç duyduklarını sorun.

Kaynaklar

Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü (2026), Yerel Hedef İçerikleri

<https://ankara.meb.gov.tr/www/2026-2027-egitim-ogretim-yili-rehberlik-ve-psikolojik-danisma-hizmetleri-yerel-hedef-icerikleri/icerik/2647/>

Creative Commons, Recommended Practices for Attribution

https://wiki.creativecommons.org/wiki/Best_practices_for_attribution

Creative Commons, Atıf 4.0 Uluslararası

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>